

Za gospodarje

Maribor, dne 8. decembra 1937

Premala pomoč denarnim zavodom in zvišanje vozarine

Premajhna pomoč Narodne banke in Poštne hranilnice denarnim zavodom

Vodja ali guverner Narodne banke je dal zagotovilo, da bosta dali Narodna banka in Poštna hranilnica denarnim zavodom pomoč pod pogojem, da izplačajo vloge do 10.000 din. Narodna banka je izdala obvestilo, da je vlog do 10.000 din samo 210 milijonov. Po drugi statistiki je bilo koncem leta 1935 pri zaščitanih bankah in denarnih zavodih vlog do 10.000 din za 645,9 milijonov dinarjev, pri zaščitanih in nezaščitanih zavodih skupaj pa 981,3 milijonov dinarjev. Iz razlike med obema statistikama je jasno, da je od Narodne banke in Poštne hranilnice ponudena pomoč veliko prenizka, da bi bile vloge do 10.000 din pri denarnih zavodih sproščene.

Povišanje železniške tarife

Železniški in pristaniški tarifni ali odbor za prevoznine bo zboroval v začetku decembra in bi naj odobril od glavnega železniškega ravnateljstva predložene in zvišane tarife.

Zvišano tarifo utemeljuje železniška uprava s trditvijo, da so bili dohodki železnic tako nizki, da se niso mogla izvršiti na progah niti najbolj nujna popravila. Vsi viški dohodkov so se morali vporabiti za kritje obveznosti iz prejšnjih let. Za brežhibno obratovanje železniškega prometa je potrebna po izjavi glavnega ravnateljstva sprememba in povišanje prevoznine.

Z novo tarifo, ki jo predlaga glavno ravnateljstvo, se znižuje število tarifnih razredov od 161 na 21. Znatno se povišujejo tarife za razdalje od 100 do 600 km, ki prihajajo predvsem v poštev. Za kosovne pošiljke bo veljal v bodoče le en razred, namesto dosedanjih šestih. Na razdaljo do 150 km odgovarja ta razred dosedanjemu šestemu razredu, do 350 km sedanjemu četrtemu, do 900 km sedanjemu tretjemu in pri 1600 km sedanjemu prvemu razredu.

V splošnem je treba o novi tarifi reči naslednje: Navzlic znižanju vozninskih postavk bi se za večino blaga zaradi uvrstitve v dražje razrede plačala višja vozarina tudi na krajše razdalje. Znižale bi se vozarine le za blago, za katero se plačuje vozarina po najvišjih razredih, kakor usnje, tuji strojljni ekstrakti, železni stroji, metilni alkohol, kokosovo maslo. Ugodnejša bi bila tudi tarifa za podjetja, ki pošiljajo svoje blago v 15 tonskih vagonih. Za mnoge vrste blaga pa so tarife občutno povišane, tako za les, železo, jeklo itd.

Svetovno trgovanje s pšenico

Ker je bila letos pšenična žetev v južno-ameriški Argentini slaba, se je dvignila cena v Čikagi v Severni Ameriki na 94 in pol centa. Argentinska žetev se ceni na 210—240 milijonov bušljev. Prodaja pšenice za konsum je na čezmorskih trgih še vedno omejena. Pšenico kupujejo skoraj izključno samo države, ki jo potrebujejo za prehrano prebivalstva.

Kanaadska žetev pšenice je dala letos samo 188 milijonov bušljev proti 230 milijonom bušljev lani. Za domači konsum potrebuje Kanada okoli 100 milijonov bušljev ter bo imela skupno z lanskimi zalogami za izvoz okoli 120 milijonov bušljev. Zelo dobra je bila letos žetev pšenice v Rusiji, ki tudi že pridno izvažata pšenico.

Na evropskem trgu je cena pšenice precej stabilna. Prizad je že trikrat znižal ceno pšenice, a je ta še vedno mnogo nad svetovno pariteto. To zlasti težko občuti Slovenija, ki mora zaradi drage pšenice prav znatno prispevati k blagostanju žitnorodnih krajev. Na Madžarskem se je pšenica pocenila za 25 stotink pri kilogramu.

Na dunajski borzi pa je nasprotno cena pšenice narasla za 25 grošev. Največ se je na dunajskem trgu prodalo madžarske pšenice, dočim se je romunske prodalo zelo malo.

Ljudski pravnik.

Plačilo davkov neprepisanih parcel za osem let nazaj. M. V. L. O. Vaš tast je leta 1930 kupil več parcel, katere je po njegovi smrti hasnovala dve leti Vaša tasta, jih nato s prezadolženim posestvom vred izročila Vaši ženi, koje prvi mož je po parletnem zakonu umrl, nakar se je lani poročila z Vami. Omenjene parcele so bile šele letos prepisane od starega prodajalca na Vas. Prodajalec je ves čas plačeval davke od prodanih parcel in zahteval, da mu vrnete plačane zneske. Vprašate, za koliko let ste dolžni plačati davke in koga zadene krivda, da se ni lastnina na prodanih parcelah že preje prepisala. — V tem primeru ni važno, kdo je kriv, da se lastnina ni takoj prepisala na kupca, neglede na to, da sta kriva oba (kupec in prodajalec), ker sta po pogodbi bila oba upravičena urediti zemljiškoknjižno stanje. Prodajalec je namreč upravičen zahtevati povračilo davkov, katere bi moral plačati kupec-hasnovalec, pa jih je plačeval prodajalec. Njegov zahtevek zastara šele v 30 letih. Vi osebno sicer ne bi bili dolžni povrniti davke, plačane za dobo, ko so parcele hasnovali še Vaši predniki, marveč bi jih morala vrniti Vaša žena in to deloma, ker je parcele sama hasnovala, deloma ker je prevzela posestvo od matere in s tem tudi obvezo plačati eventuelne zaostale davke. Ako bi žena bila sedaj brez premoženja, bi prodajalec najbrž spodbijal pogodbo, s katero je žena svoje posestvo izročila Vam. Potemtakem ne kaže drugega, kot da Vi plačate davke za vsa leta nazaj do leta 1930.

Zet pokojnega upnika osporava dolžniku zaščito. A. T. v G. Vaš upnik, kateremu ste v redu plačali lani zapadli obrok in ki Vam je priznal zaščito ter 50% znižanje dolga, je umrl. Zet pokojnega upnika pa osporava Vašo zaščito in zahteva plačilo čelega dolga. — Ako izpolnujete pogoje po uredbi, upnikov naslednik ne more doseči, da bi se Vam zaščita ne priznala, odnosno odvzela. Po našem mnenju tudi eventuelni slabši gmotni položaj upnikovega naslednika ni merodajen, marveč le gmotni položaj prvotnega, to je pokojnega upnika. Vi ne bi uživali zaščite le, ako bi bili v boljšem gmotnem položaju nego prvotni upnik, ali ako prvotni upnik ne bi imel svoje imovine, niti drugih dohodkov za nuj-

no vzdrževanje. — Uredbo o likvidaciji kmečkih dolgov smo Vam poslali po pošti. Knjižica »Zaščita kmetov v Jugoslaviji« je izšla že leta 1934, tako da ni več aktualna; razen tega je pa tudi razprodana.

Tožba radi motenja posesti. Stroški. Odškodnina. F. K. v R. Ker po občinski poti niste mogli peljati, ste parkrat peljali preko tujega travnika. Čeprav se to na travniku niti poznalo ni, so Vas lastnice travnika potom odvetnika terjale na plačilo 400 din odškodnine, odvetnik pa je zahteval 121 din za svoje stroške. Ker niste plačali, so Vas tožili radi motenja posesti. Pri razpravi ste priznali, da ste vozili preko travnika tožnice, nakar je sodnik izdal radi manjših stroškov zamudno sodbo, ki vsebuje tudi določbo, da morate plačati 572 din pravnih stroškov. Posebej terjajo od Vas še plačilo odškodnine. Bivši župan je cenil škodo na 50 din, Vaš zaupnik pa na 40 din, od katerega zneska bi padlo na Vas le 10 din. Na Vaša številna vprašanja Vam odgovarjamo: Tožba radi motenja posesti je imela namen, da Vam sodišče prepove nadaljnje vožnje po travniku tožnic. Nič Vam ne pomaga izjava občine, da ni mogla popraviti občinske ceste. Vi bi morali pred vožnjo dobiti dovoljenje lastnic, da smete voziti preko njihovega travnika. — Od občine bo pač težko doseči, da bi Vam plačala kaj pravnih stroškov. — V tožbah radi motenja posesti znaša vrednost spornega predmeta res 400 din, to pa vsled zadevne določbe advokatske tarife, pa čeprav bi bil travnik vreden še manj kot 1000 din. Vzlic temu je odvetnik za svoj opomin zahteval z zneskom 121 din mnogo preveč in bi smel kvečjemu okoli 30 din. Sicer pa teh opominskih stroškov niste dolžni plačati, ker je prišlo do tožbe. Znesek 572 din to so sodno odmerjeni stroški. So nekoliko previsoko odmerjeni, pa sedaj se ne da več rekurirati, ker je 15-dnevni zadevni rok že pretekel. — Opomin na plačilo odškodnine 50 din ter cenilnih stroškov 20 din bi smel odvetnik računati 10 do 11 din. Ako bi prišlo do tožbe, bo odločilno mnenje godnega cenilca. Ko so lastnice travnika, odnosno njih odvetnik tako hitro pripravljeni za tožbe, je skoro bolje, da jim plačate tistih par kovačev, da boste imeli mir. Dolžni pa ste plačati le škodo, kot bi jo ugotovil sodni cenilec, stroške cenitve ter odvetniku 11 din za opomin. — Opozarjamo Vas na knjižico »Slov. gospo-

darja: »Koliko sme odvetnik računati.« Dobi se v Cirilovih prodajalnah.

Soseda brani vodo. A. K. Svetinje. Vaši predniki so že več kot sto let hodili po vodo iz studenca na sosednem posestvu. Ker je prišlo sedaj do nekih sporov s sosedo, Vam je soseda zabranila hoditi po vodo iz njenega studenca; pravi, da Vas ni videla hoditi k njenemu studencu in da so na Vašem posestvu bili nekda trije studenci. Na sodišču ste zahtevali komisijo, pa je ni bilo; pač sta se vršili dve razpravi, pa stvar še ni rešena. Vprašate, kaj Vam je storiti, da Vam soseda ne bi mogla več braniti vode in bi se vsi spori končali. — Ko je stvar že v teku pred sodiščem — najbrž ste tožili sosedo na ugotovitev, odnosno priznanje, da Vam pristoji služnostna pravica zajemati vodo iz njenega studenca ter da mora to služnost trpeti — morate dokazati, da ste Vi in Vaši predniki najmanj 30 let javno, brez sile in ne na prošnjo zajemali vodo iz studenca sosedo. Soseda bi zamogla ugovarjati, da je posestvo kupila v dobri veri, da je prosto služnosti, katere si Vi lastite. Ako boste v pravdi uspeli, Vam soseda gotovo ne bo več branila, ker bi ji Vi z eventuelno izvršbo lahko povzročili stroške.

Orožnik ne drži obljube zakona. F. G. v P. Nek orožnik je obljubil Vaši hčerki, da jo bo poročil, vložil je zadevno prošnjo, Vaša hči ni vstopila v samostan, kjer je že imela pripravljeno mesto, sedaj je pa nenkrat izjavil, da hčerke ne bo poročil, čes, da je bolan in umaknil je prošnjo. Vaša hčerka obupuje, Vi pa vprašate, ali smejo možje, ki so v kraljevi službi, res storiti, kar hočejo in ali ni za popisano početje določena kazen. — Žal se ne more nikogar prisiliti k sklenitvi zakona. Tudi omenjeni možje lahko v tem pogledu store, kar hočejo, oziroma niti vsi ne dobe dovoljenja za poroko. Kazni ni, razen ako je možki pod obljubo zakona dekle zapeljal. Ako se razdere zaroka iz krivde enega, mora drugemu povrniti škodo, katero je drugi utrpel. Mišljena pa je le faktična škoda. Žal ne preostane drugega kot da Vaša hčerka šimpreje pozabi na nezvestega in posveti svoje življenje — kot je že preje namerala — Bogu in bližnjim trpečim. S tem si bo zagotovila večno srečo, dočim je zemeljska kratka in zelo dvomljiva.

Znižanje dolga preko 50% in 20 letno odplačevanje. F. R. H. M. Sodišče Vam je

dolg znižalo za 50%, vendar znaša še vedno 25% več nego vrednost Vašega premoženja. Na vprašanje, ali bi mogli doseči še nadaljnje znižanje in odplačevanje v 20 letnih obrokih, Vam odgovarjamo, da uredba o likvidaciji kmetijskih dolgov sicer predvideva znižanje dolgov tudi nad 50%, a le napram zasebnim upnikom in ako je dolžnik tako znižanje zahteval do 26. septembra tekočega leta. Dvajsetletnega odplačevanja uredba ne predvideva in ga radi tega ne boste mogli doseči.

Prevzemnik ne plača dote in ostanka prevzemne vsote. C. A. v G. Svojemu starejšemu sinu ste izročili posestvo, pri čemur se je zavezal izplačati dvema dedičema doto, Vam pa vsako leto gotov del prevzemne vsote. Plačal pa ni doslej ničesar, pač pa se je zadolžil in dal sedaj posestvo preceniti zelo poceni in brez premičnin. Vprašate, ali je dopustna likvidacija. — Ne razumemo, kaj menite pod likvidacijo. Najbrž znižanje dolga. Napram dedičem prevzemnik ne bo mogel doseči znižanja, razen ako bo dokazal, da je prevzeto posestvo v času od leta 1926 (ko je dolg nastal) pa do danes izgubilo več kot 25% svoje vrednosti (pri čemur pa ne sme odšteti eventualno odprodanih predmetov in mora ceniti tudi premičnine) in ako je zadevni predlog stavil do 26. septembra tekočega leta. Zoper Vas lahko uveljavi znižanje na 50%, ako ni v boljšem gmotnem položaju kot Vi. Ako pa Vi nimate svoje imovine, niti drugih dohodkov za nujno vzdrževanje, za dolžnika zaščita ne velja.

Vprašanja in odgovori

Babiški zavod. Mn. Ra. Vprašate, kje bi zamogli dobiti podrobna pojasnila za sprejem v babiški zavod in kje se tak zavod nahaja. Obrnite se na Državni higijenski zavod v Ljubljani, kateremu je dodeljena babiška šola.

Prošnjo za podporo za zidanje kapelice. F. K. v R. Vsak sicer svobodno prosi za podpro ministrskega predsednika in Nj. Vel. kraljico, vendar Vam v predmetnem primeru nameravanih prošelj ne svetujemo.

Vojaške zadeve.

Sin priletnih staršev in oprostitev od vojaške službe. K. J. pri Sv. J. Ker nam niste sporočili vseh potrebnih podatkov, Vam

moremo dati le splošno pojasnilo. Pravico do oprostitive od vojaške službe bi imeli, ako bi bil Vaš oče star nad 60 let, ako ne bi plačali več kot 120 din letnih neposrednih davkov, ako ste res edini sin in ako ni na posestvu nobena delasposobna ženska oseba (mati, sestra) v starosti od 18 do 45 let. Okolnost, da ste slabotnega zdravja, Vam ne bi pomagala, ako Vas vojaški zdravniki spoznajo za sposobnega.

Gospodarske novice

Naše svinje bodo šle na Reko. Trg na Reki bo odslej zalagan s svinjami iz naše države, ker je bil zadnje dni dosežen tozadevni sporazum. Do konca leta bo mogla Jugoslavija izvoziti na reški trg okoli 800 prešičev. Naše svinje bodo mogli kupovati samo oni reški mesarji, ki bodo dokazali, da so že preje kupovali naše prešiče.

Za koliko smo izvozili v zadnjih desetih mesecih lesa in gozdnih proizvodov? V desetih mesecih leta 1937 je znašal izvoz našega lesa in gozdnih proizvodov 922,6 milijonov dinarjev. Največ lesa smo izvozili v Italijo in Nemčijo, nato v Anglijo, Madžarsko, Argentino in Nizozemsko. Letos smo izvozili 1.006.410 ton lesa.

Sejska poročila iz raznih mest in krajev

Cene na mariborskem živinskem sejmu 30. novembra. Na ta sejm so prignali: 60 volov, 9 bikov, 292 krav, 17 telet in 9 konj, skupaj 387 komadov. Dobro rejene vole so prodajali po 5—5.50 din za 1 kg, srednje rejene 4—4.75, vole za rejo 3.50—4.80, bike za klanje 3.10—4.25, klavne krave 4—5, plemenske 3.40—4.25, molzne 3.30—3.75, druga klavna živina 2.15—3.50, breje krave 3.10—3.65 za 1 kg žive teže. — Mesne cene v Mariboru: volovsko meso I. vrste 10—13 din 1 kg, II. vrste 8—10, meso od bikov, kravje in drugo 6—12, teletina prve vrste 10—12, druge vrste 8—10. Kupčija na zgoraj omenjenem sejmu je bila srednja. Cene živini so se na tem sejmu nekoliko dvignile.

Cene svinjam v Ptuj in Mariboru. Na zadnji svinjski sejmu v Ptuj je bilo pripeljanih 218 svinj in 44 prascev. Skupaj 262 repov. Prodanih je bilo skupaj 59 komadov. Cene: prasci od 6—12 tednov 40 do 130 din komad, pršutarji 6—6.25 din,

debele 6.50—7 din in plemenske 5—6 din za 1 kg žive teže.

Svinjsko meso v Mariboru stane 10 do 14 din za 1 kg.

Poročilo z zadnjega živinskega sejma v Ptuj. Na omenjeni živinski sejem je bilo prignanih 174 volov, 397 krav, 16 bikov, 25 juncev, 116 telic, 301 konj, 37 žrebet in ena ovca. Od tega je bilo prodanih 41 volov, 112 krav, 3 bikli, 8 juncev, 40 telic, 36 konj in 10 žrebet. Cene so bile sledeče: voli 4.50—5.50, krave 2—6, bikli 4—4.75, junci 4—4.50, telice 4—5.75 din za 1 kg, konji 550—6000 din komad in žrebeta 950 do 2500 din komad. Skupaj je bilo prignanih 1067 komadov, prodanih pa 250 komadov.

Sejsko poročilo iz Lemberga pri Šmarju pri Jelšah z dne 25. novembra. V trgu Lemberg v šmarškem okraju slovijo že od nekdaj živinski sejmi in so bile na zadnjem dosežene naslednje cene: voli druge vrste 4—5 din, tretje vrste 3—4, telice I. vrste 4.50—5.25, II. vrste 4 din, III. vrste 3.25, krave I. vrste 3.75, II. vrste 3, III. vrste 2.50, teleta I. vrste 6—7, II. vrste 5—6 din za 1 kg žive teže.

Poročilo z živinskega sejma v Ljubljani 30. novembra. Na ta sejm je bilo prignanih (v oklepajih število prodanih glav): 138 (18) konj, 56 (16) volov, 53 (14) krav, 16 (12) telet in 232 (89) prašičkov za rejo. Pri cenah goveje živine se opaža popuščanje. Prav prvovrstnih volov ni bilo na sejmu, vendar so ostale vrste nekoliko v ceni popustile.

Po sejmih na Dolenjskem so se kretale v zadnjem času cene živini takole: voli od 3.50 do 4.50 din, plemenske krave 5.50, krave za klanje 3 din, plemenske telice 6 din, telice za klanje 5 din. Prvovrstni voli 6.25 din, II. vrste 4.50 din. Konji za klanje I. vrste 5.50, II. vrste 4.25 din za 1 kg žive teže. Povprek so prodajali vole par po 3000 do 5000 din, krave (komad) 1000 do 1300 din.

Zadnji tedenski sejem v Zagrebu. Dogon na zadnji zagrebški sejmu je bil dober. Tuji trgovci so kupovali junice za rejo za Turin ter bike za klanje za Neapelj. Zaradi slabega povpraševanja so cene padle, in sicer kravam za klanje za 50 par, za klobase za 10, junicam za klanje za 25—50 in volom druge vrste za 50 par. Tudi cene prašičem so padle, in sicer debelim za 20, mršavim pa za 50 par za 1 kg žive teže.